

Rocznik Słowistyczny, t. LXVIII, 2019
ISSN 0080-3588
DOI: 10.24425/rslaw.2019.130021

Małgorzata Korytkowska*

Instytut Słowistyki Polskiej Akademii Nauk
Warszawa

Nowe wydanie ważnej pozycji bułgarystycznej

Rec.: Ruselina Nicolova, **Bulgarian grammar**. – Berlin: Frank & Timme – Verlag für wissenschaftliche Literatur, 2017. – 714 pp.

1. Ukazanie się w 2008 r. książki Ruseliny Nicolowej *Българска граматика. Морфология*. (София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски”) było wydarzeniem naukowym uhonorowanym bułgarską nagrodą „Najlepszej językoznawczej książki roku 2008”. Fakt wydania tej pozycji w języku angielskim przez renomowane wydawnictwo o zasięgu międzynarodowym należy uznać za ważny. Tłumaczenie zapewnia tej pozycji szeroki dostęp do aktualnej wiedzy o języku bułgarskim nie tylko językoznawcom bułgarystom, co wydaje się bardzo istotne ze względu na szczególnie interesujące rysy systemowe języka bułgarskiego.

Morfologia nie obejmuje słowotwórstwa, często uwzględnianego jako część systemu morfologicznego, zawiera opis kategorii morfologicznych wyznaczany poprzez fakty zgramatykalizowania określonych treści w postaci kategorii formalnych, dla których kategoriami nadrzędnymi są części mowy – odmienne i nieodmienne. Opis ten poprzedzony jest partiami teoretycznymi tekstu, wprowadzającymi do takich zagadnień, jak miejsce morfologii jako działu językoznawstwa

* Małgorzata Korytkowska, Professor Emeritus, The Institute of Slavic Studies of the Polish Academy of Sciences, Warsaw, Poland.
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3887-4822>.
e-mail: mal_kor@wp.pl.

(z uwzględnieniem najistotniejszych zagadnień, np.: jednostki podstawowe dla opisu morfologii, typy morfemów, definicja wyrazu, klityki, formy syntetyczne i analityczne, znaczenia leksykalne i gramatyczne wyrazów, kategorie morfologiczne i typy opozycji, modele opisów morfologii we współczesnym językoznawstwie). Tło teoretyczne prezentuje część zarysowująca stosunek morfologii do innych działów językoznawstwa. Istotnym wprowadzeniem jest też opis specyfiki systemu języka bułgarskiego, skoncentrowany na zjawiskach morfologicznych i akcentujący cechy typologiczne języka. Trzon książki (s. 79–682) stanowią partie poświęcone szczegółowym opisom cech semantycznych, które charakteryzują kategorie morfologiczne, oraz opisom ich funkcjonowania (dystrybucji). Tekst książki kończy obszerna bibliografia (s. 683–714).

Pogłębienie podanych wyżej podstawowych danych o zawartości recenzowanej pozycji jest konieczne, aby zdać sprawę z jej znaczenia dla językoznawstwa bułgarystycznego, o którym decyduje koncepcja pracy i jakość przeprowadzonych analiz. Dominantą w pracy jest oparcie analizy kategorii morfologicznych, charakteryzujących poszczególne części mowy, na podstawach semantycznych. Tak więc, uwzględnienie i pogłębienie poziomu semantycznego opisu należy uznać za trudny do przecenienia walor książki. Warto podkreślić także to, że część rozdziałów poświęconych poszczególnym częściom mowy (szczególnie rzeczownikowi, zaimków, czasownikowi) stanowi rodzaj monografii. Autorka przedstawia w nich zasadnicze kwestie wiążące się ze specyfiką poszczególnych kategorii (np. kategorii rodzaju, liczby, stopnia, czasu, trybu, itp.), w tym także z problemami wyboru modeli opisu obecnymi już w literaturze przedmiotu, i w sposób eksplicytny ustala zastosowaną przez siebie w pracy podstawę teoretyczną analizy. Ten typ podejścia wydaje się wyjątkowo cenny – tekst przynosi ogromną ilość informacji na temat dotychczasowych badań (nie tylko bułgarystycznych i nie tylko autorów bułgarskich) i ułatwia czytelnikowi śledzenie w pełni świadomych wyborów Autorki i jej wkładu w zastosowaną podstawę teoretyczną. Niektóre rozdziały/partie tekstu zostały szczególnie rozbudowane i wynika to między innymi z dotychczasowych osiągnięć Autorki (dotyczy to np. kategorii determinacji, temporalności, a także bardzo rozbudowanej części dotyczącej zaimków). Warto podkreślić, że w cytowanym bogatym materiale nie eliminuje się przykładów użycia form wykraczającego poza zasadnicze ich funkcje, a więc przykładów idiomatycznych, świadczących o ich rozbudowanym inwentarzu funkcji. Bogaty materiał zawarty jest w częściach dotyczących tworzenia form w ramach poszczególnych podkategorii, z uwzględnieniem zjawisk akcentuacyjnych i zjawisk typu morfonologicznego.

2. Koncepcja opierająca się na rozbudowaniu warstwy semantycznej jako tła dla opisu środków formalnych realizujących poszczególne kategorie morfologiczne wiąże się jednak z pewnymi ograniczeniami. Wynika to z tego, że zmorfologizowana kategoria semantyczna bywa często realizowana poprzez środki

formalne i nieformalne, lokujące się na różnych poziomach systemu językowego, a więc na poziomie morfologicznym, ale także np. składniowym, bądź leksykalnym. Bywa też tak, że w ramach środków morfologicznych wykładniki o tożsamej lub bliskiej funkcji należą do różnych części mowy. Trudności tego typu bardzo trudno przezwyciężyć, jeśli – tak jak w tym wypadku – struktura opisu podporządkowana jest kategoriom, które uległy gramatyzacji i przejawiają się poprzez wykładniki morfologiczne (abstrahując tu od nieodmiennych części mowy). Autorka zdaje sobie sprawę z tych ograniczeń i sygnalizuje to we wstępie do książki. Uwagi dotyczące tych problemów w tekście są nieliczne. Wydaje się, że korzystnym rozwiązaniem byłyby odsyłacze do innych partii tekstu, co pozwałoby powiązać sygnalizowane tu zjawiska. Jako przykłady takich możliwości mogą tu posłużyć: odesłania od odpowiednich fragmentów poświęconych determinacji do klas zaimków wskazujących, nieokreślonych i ogólnych; powiązanie odsyłaczem części szeroko omówionych form z *da-* z kategorią trybu (np. imperatiwu); odesłanie marginalnie występującej reduplikacji przysłówków (typ *бързо-бързо*, *рано-рано* wyrażający kategorię elatiwu – por. ‘bardzo szybko’, ‘bardzo wcześnie’) z gramatyczną kategorią stopnia (w opisie której ograniczono się do gramatycznej kategorii stopnia, nie zakreślając oczywiście zakresu innych środków wyrażania stopnia nasilenia cechy); odesłanie od fragmentu na temat funkcjonowania niektórych form zaimkowych do rozdziału o partykułach itp. Innym, trudnym dla opisu problemem, są wypadki, kiedy fakty skłaniają Autorkę do wykraczania poza zjawiska ściśle morfologiczne, co łączy się ze skomplikowaną sytuacją interpretacyjną, jeśli chodzi o szersze przedstawienie aparatu teoretycznego i pojęciowego innych poziomów. Jako przykład może służyć partia poświęcona formom i konstrukcjom bezosobowym czasownika (por. *Impersonal voice* – s. 344–347), których wyczerpujący opis wymagałby dużo szerszego komentarza na poziomie syntaktycznym (por. szerzej Korytkowska 1990). Oznaczałoby to rozbudowanie tej części o komentarz semantyczny i syntaktyczny, co nie byłoby właściwe w ramach przyjętej koncepcji. Problem interpretacji zjawisk z pogranicza morfologii i składni występuje też na przykład w opisie imiesłowu przysłówkowego. W tym wypadku zastrzeżenia budzi uwaga, że „constructions with the gerund can have a substantially expanded syntactic structure, incorporating even dependent clauses” (s. 612; w wydaniu bułgarskim *Morfologii* (z 2008 r.): „деепричастните конструкции могат да имат доста разширен състав, като включват и подчинени изречения” – s. 441). Konstrukcje takie stanowią rodzaj nominalizacji pozycji argumentu propozycjonalnego głównego predykatu lub propozycjonalnej pozycji dodanej, a więc cechy składniowe przytaczanych typów struktur odzwierciedlają cechy walencyjne znominalizowanego predykatu. Taka interpretacja byłaby w pełni uprawniona, ponieważ struktura predykatowo-argumentowa jako podstawa struktury zdaniowej została w części wstępnej tekstu sfor-

mułowana (por. s. 52–53). Omówienie klasy *nomina abstracta*, którym przypisana została funkcja oznaczania cechy (statycznej/dynamicznej lub ich kombinacji – s. 85) nie zawiera uwag na temat ich występowania w strukturach zdaniowych w ramach „konstrukcji o rozszerzonym składzie”, a i tutaj jednoznaczny komentarz na temat zjawisk nominalizacyjnych byłby pożądany, przy czym powinien on wykraczać poza pozycję subiektu i dotyczyć wyznaczanego przez predykat zbioru pozycji argumentowych (por. s. 614–615). Można też odnotować, że R. Nicolowa konsekwentnie ogranicza inwentarz argumentów do *przedmiotów* (*предмету*), realizowanych przez rzeczowniki (s. 74), pomijając zdania występujące w pozycjach argumentowych (predykaty II rzędu) oraz w pozycjach dodanych (adiunktach). Innym przykładem trudności związanych z opisem zjawisk wykraczających poza fakty morfologiczne może być zasygnalizowanie w tekście występowania w zdaniu podwojonych dopełnień. Analiza wymaga tu szerszego uwzględnienia nie tylko zjawisk składniowych, ale także poziomu struktury tematyczno-rematycznej wypowiedzenia (problem został w tekście *Morfologii* zasygnalizowany¹). Zacytowane wyżej przykłady ukazują trudności, jakie piętrzą się przy realizacji podjętego przez Autorkę zadania, jednocześnie ukazują zasięg analizy i dążenie do jej pogłębienia.

3.0. Wydanie *Morfologii* R. Nicolowej poprzedziło 25 lat wcześniej ukazanie się (w latach 80. XX wieku) tomu akademickiej *Gramatyki języka bułgarskiego* (*Граматика* 1983), której jeden z tomów obejmuje morfologię (dalej: *Morfologia* BAN). W założeniu zespołu autorskiego ta pozycja miała być opisem aktualnej wówczas normy języka. Koncepcja tej pracy była odmienna od pracy R. Nicolowej. Opis w *Morfologii* BAN skoncentrowany jest na funkcjonowaniu form, toteż nie rozwinięto w nim warstwy semantycznej w odniesieniu do cech każdej z kategorii. Porównanie obu tekstów przynosi interesujący obraz pewnych różnic dotyczących zakresłania odmiennych zakresów niektórych kategorii morfologicznych (a więc i różnic w zestawie środków formalnych, które je realizują), a także różnic, jeśli chodzi o przyjęte kryteria wyodrębniania faktów morfologicznych (i eksplicytność ujęć). Należy tu dodać, że niektóre różnice dotyczą najistotniejszych kategorii morfologicznych języka bułgarskiego z punktu widzenia specyfiki jego systemu. Stwierdzenia te warto zilustrować wybranymi przykładami.

3.1. Istotnym rysem systemu języka bułgarskiego jest gramatyzacja kategorii określoności. W *Morfologii* R. Nicolowej opis kategorii *determinacji* oparty jest na logicznej teorii referencyjnej i uwzględnia jej powiązanie z całą strukturą zdaniową. Autorka określa ją jako kategorię semantyczno-pragmatyczną. To, co jest w tym opisie niezwykle istotne, to odróżnienie użyc referencyjnych i nierferencyjnych oraz objęcie opisem w ramach pola referencyjności zarówno subka-

¹ Warto tu wspomnieć skupioną na tej tematyce pracę Z. Guentchéwej (G u e n t c h é v a 1994).

tegorii określoności, jak i nieokreśloności. Powoduje to uwzględnienie w opisie rodzajnika określonego oraz uznanych za rodzajnik nieokreślony *едун*² obok zera (por. *нулевият член*), tym samym uznaje się istnienie w języku zbioru rodzajników. Niereferencyjne użycia rodzajników dotyczą głównie funkcji generycznej, predykatywnej, a także funkcji intensyfikującej. Omówienie użyczeń referencyjnych i niereferencyjnych obejmuje wszystkie rodzajniki i przynosi interesujący materiał przykładowy, włączając użycia idiomatyczne. *Morfologia* BAN nie zawiera jasno sformułowanej podstawy teoretycznej, nie została też uwzględniona specyfika tej semantycznej kategorii. Analiza ograniczona jest do opisu funkcjonowania rodzajnika (*-ъм/-ма/-мо/-ме*). Opisowi przykładów braku rodzajnika nie towarzyszy pogłębiony komentarz, przybliżający czytelnikowi budowę tej kategorii, obejmującą, jak wskazano wyżej, zarówno określoność, jak i nieokreśloność. Tę partię tekstu poszerza w *Morfologii* BAN komentarz dotyczący rozwoju rodzajnika w historii języka.

3.2. Innym przykładem różnic ujęcia między obydwoma opracowaniami mogą być czasownikowe kategorie temporalności i modalności.

3.2.1. Podstawą opisu systemu podkategorii temporalnych jest dla R. Nicolowej teoria H. Reichenbacha, uwzględniająca komponent systemu temporalnego *taxis*, co umożliwia konsekwentne i przejrzyste ukazanie różnicy funkcjonalnej między poszczególnymi formami temporalnymi o prostej/złożonej orientacji względem momentu wypowiedzi. Przejrzyscie zaprezentowany jest system form temporalnych oraz inwentarze form dla poszczególnych subkategorii. Omówieniu funkcji poszczególnych form towarzyszy opis ich dystrybucji, obejmujący także odniesienie się do tych obszarów uzusu, gdzie dochodzić może do neutralizacji pewnych opozycji i użyczeń transpozycyjnych.

W *Monografii* BAN brak szerszego omówienia podstawy teoretycznej i cech systemu temporalnego, jednak wyróżnione zostały formy temporalne zorientowane na moment mówienia i formy z relacją względną wobec tego momentu. Opis skoncentrowany jest na użyciu form poszczególnych czasów gramatycznych i zarysie reguł ich występowania, przy czym wyróżnia się znaczenia podstawowe i przenośne (o szczególnych użyciach form typu perfektywnego por. niżej, 3.2.2).

3.2.2. Kategoria gramatyczna trybu w ujęciu R. Nicolowej jest analizowana w ramach kategorii modalności, która definiowana jest jako stosunek subiekta do treści wypowiedzi, co oznacza stosunek do rzeczywistości (jako stwierdzenie lub zastrzeżenie prawdziwości). Wskazuje się też, że dla systemu języka bułgarskiego istotne jest skorelowanie modalności z polem szerzej omówionej *ewidencjalno-*

² Nawiązując do wcześniejszych opracowań Autorka podkreśla status *едун* jako wyrazu i rodzajnika nieokreślonego odróżniając go od liczebnika na podstawie faktu, że dysponuje on kategorią liczby.

ści, zgramatykalizowanej jako hiperkategoria, polegająca na zaznaczaniu przez nadawcę specyfiki źródła informacji – może nim być nadawca komunikatu lub źródło lokowane poza nim. O gramatykalizacji tego typu treści świadczy w języku bułgarskim zbiór zróżnicowanych temporalnie form konkluzywnych (por. np. *Той е четял на японски тогава*), a także system form renarratywnych (np. *Иван четял на японски*). Do zasadniczych podkategorii w schemacie odnoszącym się do form i obejmującym tryby języka bułgarskiego zaliczone zostają zespoły form *hipertrybów* (*хипернаклонения*) z dychotomią uzależnioną od stosunku nadawcy do prawdziwości przekazywanej informacji (*realis/irrealis*) oraz dychotomią *przekaz aktualny* (dla nadawcy) *vs* *przekaz wtórny*. Warto odnotować, że w ramach kategorii *realis* do trybów zawierających komunikaty tzw. aktualne i nieprzekazywane wtórnie należy *indicativus* oraz tryb konkluzywny. Problem jest bardzo trudny klasyfikacyjnie i Autorka odnosi się szczegółowo do niego (uwzględniając obszerną literaturę przedmiotu), a także do częstego tu synkretyzmu form. W *Morfologii* BAN brak omówienia problematyki podstaw semantycznych wyodrębniających gramatyczną kategorię trybu, brak też prezentacji systemu trybów w języku bułgarskim. Opis skupiony jest na omówieniu inwentarzy form dla *indicativu*, *renarrativu*, *imperativu* i trybu warunkowego. Ograniczenie opisu do form morfologicznych oraz brak sformułowania systemu trybów sprawia, że w tym opisie tryb konkluzywny nie został wyodrębniony. Jedyne w części poświęconej formom *perfektum*, w bardzo krótkim dopisku, zwraca się uwagę na przykłady użycia form „*typu perfektywnego o rysie konkluzywnym*”, uznając je za przejaw modalnej (sic!) kategorii konstataującej dany fakt z rysem przypuszczenia i określa je jako „*особена предположителна/умозаключителна модална категория*” (s. 324 – wyróżnienie moje)³. Warto przy tym dodać, że w tekście tomu *Morfologii* BAN istota kategorii modalności nie jest wyjaśniona.

Trzeba odnotować, że bardzo trudnym klasyfikacyjnie problemem są formy określane w literaturze jako *admiratywne*. R. Nicolowa poświęca temu problemowi oraz omówieniu dotychczasowej literatury sporo miejsca, wskazując na skomplikowane cechy struktury semantycznej zdań typu *Колко съм бил наивен!* / *Та тоя човек бил светец!* Jednak pozycja *admirativu* w tym opisie nie jest do końca rozstrzygnięta, a składa się na to stopień skomplikowania struktury semantycznej zdań *admiratywnych*. Przytoczona propozycja parafrazy zdania *admiratywnego* uwidacznia dwa zawarte w niej stany mentalne nadawcy – nacechowany jako *irrealny* w przeszłości stosunek do komunikowanego w zdaniu zdarzenia *p* oraz stosunek *aktualny* wobec *p* jako pozbawiony zastrzeżenia prawdziwościowego (pod *asercją*). Zdaniem Autorki *admirativus*

³ Jak wskazano wyżej, inwentarze form *indykatywnych* oraz *konkluzywnych* w ujęciu R. Nicolowej należą do podkategorii modalnej *realis*.

stanowi transpozycję form renarratiwu i znajduje się poza systemem ewidencyjnym – nie sygnalizuje on źródła informacji, a tylko podkreśla, że informacja jest nowa i nieoczekiwana. Jego funkcja określona jest jako silnie uzależniona od kontekstu i sytuacji (s. 524–526). W *Morfologii* BAN kategoria admiratiwu w ogóle nie znajduje miejsca.

Kolejnym bardzo trudnym problemem jest kwalifikacja form narratiwu, zwłaszcza jeśli chodzi o jego relacje do kategorii modalności. W *Morfologii* R. Nicolowej hipertryb „wtórnie przekazywana informacja” składa się z dwóch subkategorii: renarratywność oraz dubitatywność. Renarratywność realizują tzw. niewzmocnione formy renarratywne, które sytuują się w ramach kategorii *realis* (np. *носел / носил / щял да носи* itp.). Uwzględniając opinie o cechach semantycznych form dubitatywnych typu *щял бил да носи / носил бил* formułowane w dotychczasowej literaturze przedmiotu, R. Nicolowa podkreśla ich rys modalny, a więc wątpliwość wyrażaną przez nadawcę wobec prawdziwości przekazywanej wtórnie informacji (s. 509–511). W *Morfologii* BAN problemy teoretyczne i klasyfikacyjne form narratywnych nie zostały wskazane i omówione – opis skupia się głównie na uzusie. W odniesieniu do tzw. form niewzmocnionych wskazuje się w tej pracy jedynie to, że „преизказното наклонение означава, че говорещото лице съобщава за действието по думите на друго лице (възприети по устен или писмен път” (s. 351). Tzw. formy wzmożnione określa się jako formy „за по-силно преизказване”; por. też dalej o zastosowaniu tych form: „това става обикновено, когато се отнасяме критично, с по-силно недоверие (pokrešlenie MK), ирония към чуждите думи...” (s. 361). Pomijając już zasadnicze różnice w poziomie wywodu, oba zarysowane tu ujęcia wydają się dyskusyjne. Na marginesie warto zaznaczyć, że określenie „по-силно преизказване”, stosowane często w literaturze, nie wydaje się trafne. Stosując je należało by bowiem sprecyzować, jaki komponent semantyczny renarracji w tym wypadku podlega gradacji (sic!).

Zdaniem piszącej te słowa analiza cech przekazu renarratywnego skłania do przyjęcia założenia, że sygnalizowanie innego źródła informacji niż nadawca stwarza pole dla pojawienia się dystansu prawdziwościowego wobec przekazywanego komunikatu. Dystans ten może się przy tym lokować na różnych poziomach na skali prawdopodobieństwa. To założenie może być źródłem dla zaklasyfikowania całego inwentarza form narratywnych („wzmocnionych” i „niewzmocnionych”) do kategorii sygnalizującej stan mentalny nadawcy różny od *wiedzy* o słabym (/ bardzo słabym) / wzmożnionym stopniu zastrzeżenia prawdziwości. Za tą koncepcją przemawia fakt, że bułgarskie „niewzmocnione” formy narratywne, podobnie jak formy „wzmocnione”, nie dopuszczają kontekstu wyrażen wskazujących na *pewność* (*lwiedzę*), por. np. **Той със сигурност / без*

съмнение *заминал*. (możliwe jest jedynie perfekturne: **Той със сигурност / без съмнение е заминал*)⁴.

4. Sprowadzające się do kilku przykładów porównanie *Morfologii* R. Nicolowej oraz *Morfologii* BAN ukazuje, że na przestrzeni 25 lat, które dzielą oba wydania, nastąpił znaczący rozwój teorii w zakresie kluczowych dla języka bułgarskiego problemów. Duży postęp obserwuje się także w faktografii tego języka, co wpływa też na szczegółowość opisów. Na ten stan złożyła się ogromna ilość prac. W tym procesie badawczym R. Nicolowa miała swój znaczący udział, a przygotowanie tak obszernej monografii, jak omawiana tu *Morfologia* wymagało rozwiązania przez Autorkę wielu kolejnych problemów i stworzenia tekstu o cechach syntezy. Warto zaznaczyć, że w tekście nie brak stwierdzeń o zjawiskach, które wymagają dalszych badań i rozstrzygnięć, także teoretycznych. Jednocześnie robi wrażenie zakres tematyczny i ilość problemów, dla których proponuje się pogłębione teoretycznie i udokumentowane rozstrzygnięcia, przy czym własne propozycje Autorki dotyczą często kluczowych dla opisu morfologii bułgarskiej kwestii. Tekst zawiera też uwagi porównawcze i typologiczne, dotyczące innych języków słowiańskich oraz niejednokrotnie innych języków. Przy tej okazji można zwrócić uwagę na znaczący w ostatnich dziesięcioleciach rozwój slawistycznych badań konfrontatywnych, opierających analizę właśnie na poziomie semantycznym, w tym głównie na podstawowych semantycznych kategoriach zdaniowych. Przykładami takich propozycji opisu są dwie serie wydawnicze – por. niżej część *Literatura*: (Seria₁ i Seria₂). Takie badania mogą być ewentualnie inspiracją dla opisów gramatycznych jednego języka.

Podsumowując: omawiany tu tom *Morfologii* R. Nicolowej wniósł istotny wkład teoretyczny i materiałowy do wiedzy o współczesnym języku bułgarskim. Zawiera ogromną ilość bardzo wnikliwych i szczegółowych analiz, zarówno w zakresie ujęć teoretycznych, jak i subtelnie interpretowanych przykładów językowych. Jest dziełem, które niewątpliwie stanowi i będzie stanowiło punkt odniesienia dla językoznawców oraz wszystkich zainteresowanych specyfiką języka bułgarskiego, w tym uczących się tego języka. Praca ta zawiera szereg interesujących, pogłębionych rozwiązań teoretycznych, które mogą stać się punktem dalszych opracowań i dyskusji, a wydanie tej pracy w języku angielskim jest z tej perspektywy faktem bardzo istotnym.

⁴ Można tu też przywołać analogiczne bariery dla wyrażeń wyrażających pewność w języku polskim w zdaniach z leksykalnymi środkami wyrażania renarracji, por. np. **Jestem pewna, że jakoby/rzekomo on wyjechał.* / **On z pewnością jakoby/rzekomo wyjechał.* Por. też o tych zagadnieniach w pracy: (K o r y t k o w s k a, R o s z k o 1997).

Literatura

- Guentchéva Z., 1994, *Thématisation de l'objet en bulgare*, Bern ; Berlin ; Frankfurt/M. ; New York ; Paris ; Wien.
- Korytkowska M., 1990, *Z problematyki składni konfrontatywnej. Na przykładzie bułgarskich i polskich zdań bezpodmiotowych*, Wrocław ; Warszawa ; Kraków ; Gdańsk ; Łódź.
- Korytkowska/Roszko, 1997 = Korytkowska M., Roszko R., *Modalność imperceptywna*, [w serii:] *Gramatyka konfrontatywna bułgarsko-polska*, t. 6, cz. 2, Warszawa.
- Nicolova R., 2017, *Bulgarian Grammar*, Berlin: Frank & Timme GmbH – Verlag für wissenschaftliche Literatur.
- Seria₁: *Gramatyka konfrontatywna bułgarsko-polska*, t. 1–9, 1988–2009, Warszawa; София.
- Seria₂: *Полски – македонски. Граматичка конфронтација // Polski ~ macedoński. Konfrontacja gramatyczna*, t. 1–10; 1984–2016, Warszawa ; Skopje ; Wrocław.
- Граматика 1983 – Граматика на съвременния български книжовен език*, т. 2: *Морфология*, гл. ред. С. Стоянов, София.
- Николова Р., 2008, *Българска граматика. Морфология*, София.

References

- Gramatika 1983 – Gramatika na sŭvremenniiia bŭlgarski knižoven ezik*, t. 2: *Morfologiia*, gl. red. S. Stoi anov, Sofia.
- Guentchéva Z., 1994, *Thématisation de l'objet en bulgare*, Bern ; Berlin ; Frankfurt/M. ; New York ; Paris ; Wien.
- Korytkowska M., 1990, *Z problematyki składni konfrontatywnej. Na przykładzie bułgarskich i polskich zdań bezpodmiotowych*, Wrocław ; Warszawa ; Kraków ; Gdańsk ; Łódź.
- Korytkowska M., Roszko R., 1997, *Modalność imperceptywna*, [w serii:] *Gramatyka konfrontatywna bułgarsko-polska*, t. 6, cz. 2, Warszawa.
- Nicolova R., 2008, *Bŭlgarska gramatika. Morfologiia*, Sofia.
- Nicolova R., 2017, *Bulgarian grammar*, Berlin: Frank & Timme GmbH – Verlag für wissenschaftliche Literatur.
- Seria₁: *Gramatyka konfrontatywna bułgarsko-polska*, t. 1–9, 1988–2009, Warszawa ; Sofia.
- Seria₂: *Polski ~ makedonski. Gramatichka konfrontacija // Polski ~ macedoński. Konfrontacja gramatyczna*, t. 1–10; 1984–2016, Warszawa ; Skopje ; Wrocław.

Summary

On the most recent edition of an important study of the Bulgarian language

The review covers Ruselina Nicolova's *The Bulgarian Grammar*. This is a revised version of *Bŭlgarska gramatika. Morfologija* (Sofia 2008) edited in English by Frank & Timme (Berlin 2017). This outstanding achievement is appraised highly by the review author. The review compares the new work with an earlier academic morphology of Bulgarian (*Gramatika na sŭvremennia bŭlgarski knižoven ezik, t. 2: Morfologija*, Sofia 1983). It concludes that the *Grammar* of R. Nicolova makes important progress in semantically and functionally oriented type of Bulgarian linguistic description as well as that publication of this study translated to English is important because it provides a widened reception of the work.

Keywords: Bulgarian grammar, morphology, semantic categories, formal categories.